Verohallinnon asiantuntijalausunto Eduskunnan Hallintovaliokunnalle
Ylitarkastaja Taito von Konow / Esikunta- ja oikeusyksikkö

HE 228/2016 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Eduskunnan Hallintovaliokunta on pyytänyt Verohallinnon asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta ja eräistä muista laeista.

Esityksissä ehdotetaan sääntelyä jolla toimeenpannaan ns. neljäs rahanpesudirektiivi.

Lausunto

Verohallinto kannattaa ehdotettuja säännöksiä. Verohallinto pyytää Hallintovaliokuntaa kiinnittämään käsittelyssään huomioita seuraaviin asioihin.

Ehdotetulla sääntelyllä ehdotetaan pantavaksi täytäntöön rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (ns. neljäs rahanpesudirektiivi).

Voimassaolevan rahanpesua ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan sääntelyn mukaisesti Verohallinto ei ole rahanpesun valvontaviranomainen, mutta Verohallinnon on otettava toiminnassaan huomioon tähän liittyvät riskit. Vastaava sääntely sisältyy myös tässä ehdotettuun sääntelyyn. Verohallinto ottaa toiminnassaan huomioon kansainväliset ja kansalliset riskiarviot. Verohallinnon toiminnan kannalta välittömiä vaikutuksia ovat verorikoksen huomioon ottaminen rahanpesun esirikoksena, viranomaisten välisen yhteistyön edistäminen sekä yhdistysten rekisteröinti.

1) Verohallinnon oikeus käsitellä rahanpesutietoja
Rahanpesutietojen käsittelyä koskevan sääntelyn yhteydessä on toistuvasti noussut esille kysymys Verohallinnon oikeudesta käsitellä rahanpesutietoja. Tästä on ollut kirjaus hallitusohjelmassa (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011 > Tehostettu harmaan talouden torjunta). Lisäksi asia on mukana Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategia ja toimenpideohjelmassa 2016–2020. Näissä kirjauksissa on kysymys rahanpesun valvontatietojen käsittelystä verovalvonnassa.

Tässä, nyt vireillä olevassa muutosehdotuksessa ei ehdoteta nimenomaisia muutoksia Verohallinnon oikeuteen käsitellä rahanpesun valvontatietoja tai erityisiä oikeuksia saada rahanpesun valvontatietoja Rahanpesun selvittelykeskuksesta. Esityksen perusteluissa todetaan kuitenkin, että rahanpesun valvontatietojen käyttötarkoituksen vastaista ei ole tietojen antaminen verorikoksen selvittämiseksi sen ollessa rahanpesun esirikos. Tämä oikeuttaisi myös Verohallinnon oikeutta käsitellä näitä tietoja.

Verohallinnon näkemyksen mukaan direktiivin tarkoitus sinänsä täyttyy näillä perusteluihin tehdyillä kirjauksilla. Tietojen käsittelyn osalta tulee ottaa kuitenkin huomioon, että Verohallinnon toimivallassa on tehdä tarvittavat verovalvontatoimenpiteet ja rikoksen esitutkinnan tekee esitutkintaviranomainen. Verovalvontatoimenpiteillä on kuitenkin keskeinen merkitys verorikosten paljastamisessa ja selvittämisessä. Tulkinnanvaraista on edelleen miten laajasti

Verohallinto voi tällaisia tietoja käsitellä verovalvonnassa ja miten käsittelyyn vaikuttaa mahdollinen Rahanpesun selvittelykeskuksen asettama käyttörajoitus. Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti Verohallinnon verotusta varten saamat tiedot ovat verotustietoja, joita voidaan käsitellä siten kuin verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) säädetään. Käytännössä tulkinnanvaraiset tilanteet on varmasti mahdollista ratkaista yhteistyössä Rahanpesun selvittelykeskuksen ja esitutkintaviranomaisten kanssa.

Euroopan komissiossa on vireillä muutosehdotukset direktiiveihin sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä että hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla (2011/16/EU). Muutosehdotuksissa on käsitelty muun muassa Verohallinnon roolia rahanpesun valvontatietojen käsittelyssä. Verohallinto pitää tärkeänä, että näiden muutosten säädösvalmistelun yhteydessä selvitettäisiin kattavasti myös miten Verohallinnon oikeus käsitellä rahanpesun valvontatietoja verovalvonnassa voitaisiin toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

2) arvonlisäverolain 209 s §:n muutokset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolain (1501/1993) 209 s §:ää. Verohallinto huomauttaa, että arvonlisäverolain 209 s §:n 2 momentti on lainmuutoksella L 9.9.2016/773 siirretty 209 t §:ään vuoden 2017 alusta.